

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref.:
16/4349-2
Løpenr.:
42300/16

Saksbehandler:
Sture Flaaten
Tlf. dir.innvalg:
77 78 80 39

Arkiv:
A40 SAKSARKIV
Deres ref.:
16/4797-

Dato:
06.11.2016

SVAR PÅ HØRING NOU 2016:7 KARRIEREVEILEDNINGSPÅUTVALGETS SLUTTRAPPORT

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring Karriereveiledningsutvalgets sluttrapport NOU 2016-7. Svarfrist er 7. november. Utvalget, som regjeringen oppnevnte ved kongelig resolusjon 27. mars 2015, skulle utrede et helhetlig system for karriereveiledning.

Det norske samfunnet står overfor flere store utfordringer de nærmeste årene. Mye er i endring. Det behøves ny kompetanse, og folk vil måtte skifte jobb mye oftere enn før, samtidig som mange selv vil velge å skifte jobb i karriereløpet. Allerede i dag skifter omtrent en halv million nordmenn jobb. Innen 20 år kan en av fire jobber være erstattet av teknologi, og nye jobber vil oppstå. Det betyr at karriereveiledning kan behøves flere ganger i livsløpet til hver person.

Karriereveiledning vil også kunne avdekke at en arbeidssøker trenger supplerende eller ny utdanning. Dette forholdet kan gjelde mange. Bare 2,7 % av arbeidsstokken er nyutdannet.

Økt immigrasjon tilsier også større behov for karriereveiledning og vurdering/godkjenning av den formal- og realkompetansen de har med seg. Deltakelse i arbeidslivet er et sterkt integreringsmiddel og læringsarena. Der kan de forstå og lære ny kultur og språk, samtidig som samfunnet kan dra nytte av den enkeltes kompetanse i tjenester og produksjon.

Utvalget foreslår en mer helhetlig løsning for livslang karriereveiledning, der ulike tjenester utfyller hverandre: Individuell veiledning ansikt til ansikt; kollektive tilbud; nettbaserte tjenester osv. Utvalget mener også at god karriereveiledning kan føre til færre omvalg og mindre frafall i skolen. De viser også til OECD, som hevder at Norge i alt for liten grad utnytter og utvikler den kompetansen som ligger i befolkningen, noe som også reflekteres i innspillet fra arbeidslivets parter.

Det essensielle er at alle som har behov for karriereveiledning, får tilstrekkelig tilgang til det, og at det skapes et rammeverk for kvalitet og kompetanse i et helhetlig tilbud.

Situasjonen i landet og i Troms

Siden første halvdel av 2000-tallet ble det blant annet gjennom forsøksmidler og statlig tilskudd stimulert til etablering av fylkesvise partnerskap for karriereveiledning mellom karriereveiledningsaktørene i fylket. Det er 38 aktive karrieresentre fordelt på 17 fylker, og sentrenes tjenestetilbud er noe ulikt, men alle tilbyr individuell veiledning og kompetanse -

heving for NAV og skole. Nordland fylkeskommune har alene hele 9 av disse fra Narvik til Brønnøysund. Troms fylkeskommune har etablert ett karrieresenter i partnerskap med NAV Troms og Tromsø kommune for karriere og gründerveiledning. **Karriere Troms** med kontor i Tromsø åpnet 20. september 2010. Andre kommuner/regioner og kunnskapsparkeer/næringshager i Troms har meldt interesse for lignende kontor.

NAV har for øvrig sin egen veiledertjeneste for arbeidsløse/jobbsøkende. NAV har også kontor ved to videregående skoler i Tromsø.

Fylkeskommunen gir egne elever rådgivning for videre skolevalg og karriere gjennom egne rådgivere i videregående opplæring og gjennom faget **Yrkesfaglig fordypning**. Fagskolene skal etter fagskoleloven gi studieveiledning, nødvendig informasjon til søkere og studenter om skolens utdanningstilbud. Det er lite dokumentasjon om hvorvidt det drives karriereveiledning i fagskolene. Det kan samtidig være en utfordring at karrieresentrene og andre vet for lite om fagskolene.

I regi av Fylkesmannen er det etablert et nettverk for rådgivere i fengselsundervisningen. I Troms drives fengselsundervisningen av Breivika/Tromsø Maritime videregående skole. For kriminalomsorgen har også karrieresentre i landet vært en ressurs.

Grunnskolen involverer også foresatte i sitt arbeid med å gi elever den «utdannings- og yrkesveiledning» de har rett til foran valg av studieretning i videregående skole. Kommune og fylkeskommune arbeider systematisk for å identifisere og forberede elever som trenger ekstra oppfølging før de starter videregående opplæring.

Senter for karriere og arbeidsliv (SKA) ved Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet, tilbyr gratis kompetansekartlegging, karriereveiledning og søkerråd for studenter.

Forsvarets høgskoles avdeling FOKUS (med ledelse på Bardufoss) tilbyr karriereveiledning gjennom 13 kontorer i landet, derav fire i Troms. Mens FOKUS har nedsatt en gruppe for å vurdere alle sider ved karriereveiledning i organisasjonen for å profesjonalisere tilbudet, er hele enheten foreslått nedlagt i langtidsplanen for Forsvarssektoren. Der nevnes heller ikke karriereveiledning i det framtidige tilbudet. Tilbudet skal i framtida «basere seg på at soldatene på eget initiativ finner relevante kurstilbud ved sivile utdanningssteder som Forsvaret støtter økonomisk. Nettbaserte løsninger gir brukerne muligheter til å velge blant et bredere tilfang av studier og kurs som er bedre tilpasset den enkeltes behov» (LTP 8.5.4.2). Troms har et betydelig antall ansatte og soldater, de fleste tilhørende Hæren, og soldatene i førstegangstjeneste er nettopp i overgangen fra skole til arbeidsliv. Kun tusen av åtte tusen i førstegangstjeneste i landet (12%) satser videre på forsvarskarriere. De yngste slutter hyppigst, kvinner mer enn menn.

Høringssvar fra Troms fylkeskommune

Troms fylkeskommune gir høringssvar gjennom å respondere på anbefalingene presentert i rapportens kap. 15.1

15.1.1 Anbefalinger for et helhetlig system

Troms fylkeskommune slutter seg til at partnerskap videreføres i fylkene. Begrunnelsen er å sikre samarbeid mellom ulike aktører som yter karriereveiledning. En reorganisering av forvaltningsnivået til større regioner kan styrke intensjonen om et mer helhetlig system, samtidig som man har nødvendig lokal kunnskap om utfordringene. Det er svært viktig i et samfunn med stor mobilitet at tjenestestrukturer er gjenkjennbar og forståelig både for søkere og for øvrige samfunnsinstitusjoner. Troms fylkeskommune mener at karrieresentrene bør framstå som sentraler for karriereveiledning utenom skoleinstitusjonene og NAV, men likevel i tett samarbeid med disse.

Troms slutter seg til anbefalingene om kvalitetsrammeverk, kompetansesstandarder og styrkede fagmiljøer for karriereveiledningstjenestene i alle institusjoner.

15.1.2 Anbefalinger for karrieresentre og partnerskap

Troms fylkeskommune mener at eierskapet til karrieresentrene fortsatt må være regionalt. Troms mener en målrettet og sterk satsing for å styrke karriereveiledningen til å skaffe seg en jobb eller skape seg en jobb bør være høyt prioritert og inngå konkret i oppdragsporteføljen og inntektssystemet til fylkene/regionene. Det står ikke i motsetning til at en statlig aktør som VOX kan sikre kvalitet, helhet og profesjonalisering av karrieresentrene.

Det anbefales etablering av karrieresentre med tilstrekkelig kapasitet i alle fylkene, noe som også må tas høyde for i inntektssystemet.

Ved at karrieresentrene gir tilbud til personer over 19, vil de også komme i fortsettelsen av en grunnskole og en videregående skole som de aller fleste deltar i. Sånn sett virker det helhetlig. Men tilfellet er at en stor andel av ungdomskullene ikke fullfører videregående skole. På landsbasis er 7,7% av ungdommene i alderen 16-25 år verken i arbeid eller i skole (8,3% i Troms). For å styrke karriereveiledningen for en kritisk gruppe anbefaler derfor Troms at karrieresentrene åpner for veiledning for personer over 16 som ikke er i videregående opplæring.

15.1.3 Anbefaling for karriereveiledningstilbud på nett

Troms fylkeskommune støtter anbefalingene i kapitlet og særlig forslaget om et nasjonalt nettsted for utdanning og karriere for alle målgrupper. Det vil kunne gi god kvalitetssikring og vise vei til regionale og lokale institusjoner for utdanning ansikt-til-ansikt-veiledninger. Gode e-baserte ordninger for chat/samtale er greit nok, men Troms er opptatt av at alle som ønsker og behøver ansikt-til-ansikt-veiledning og oppfølging for avgjørende karrierevalg, skal kunne få det i rimelig nærhet til bostedet.

15.1.4 Anbefalinger for grunnopplæringen

Troms fylkeskommune støtter tanken om en mer bevisst deling av funksjonene sosial - rådgivning og karriereveiledning i grunnskolen og opprettelsen av karriereveileder som stillingskategori, helst i full stilling der skolens størrelse tillater det. Elevenes valg av videregående opplæring er svært styrende for senere karriere. Dermed er rådgivningen svært viktig i grunnskolen. Troms er enig i økt kompetansekrav, men ser at kravet om 60 studiepoeng karriereveiledning i grunnskolen kan virke vel pretensiosøst. Selv med 30 studiepoeng i kravet vil svært mange måtte bruke «ufaglærte» i lang tid framover. Troms vil samtidig understreke viktigheten av at man allerede i grunnskolen får mulighet til å møte arbeidslivet/bedrifter. I grisgrendte strøk med store avstander kan det medføre en betydelig kostnad, noe som også bør vurderes kompensert i en helhetlig karriereveiledningsmodell.

15.1.5 Anbefalinger for fagskolene og folkehøgskolene

Regjeringen skal snart legge fram sak om fagskolenes framtid. Troms fylkeskommune mener at fagskolene på linje med andre skoler må få særskilte ressurser til å drive nødvendig studieveiledning og karriereveiledning. Fagskolenes muligheter er underkommunisert i dagens skolesystem. Fagskolene har et stort potensial hvis flere nås og forstår hvordan yrkesfaglig videreutdanning fører til jobb. Samtidig må karrieresentrene være godt oppdatert på fagskolenes muligheter. Fortsatt regionalt eierskap av fagskolene vil gi nærkontakt med bedrifter og regionalt arbeidsliv, og dermed god sammenheng mellom behov og etterspørsel.

For folkehøgskolene er forholdet at de bør ha minst like gode standarder for karriere - veiledning som andre utdanningsinstitusjoner. De fleste elever der er nettopp på leting etter en retning de kan følge videre for en jobbkarriere. Samtidig vil Troms understreke viktigheten av at rådgivere også formidler folkehøgskolene som et relevant valg på veg mot en samlet kompetanse og bedre livskvalitet.

15.1.6 Anbefalinger for universiteter og høyskoler (UH)

Troms fylkeskommune støtter utvalgets forslag om karriereveiledningstjenester i høyere utdanning. Troms synes det er rimelig at Staten som eier gir tydelige signaler om karriereveiledningsstrategier og at NOKUT legger det til som akkrediteringskrav. Troms forventer at UH da også finansieres særskilt for formålet, slik at det får nødvendig kvalitet. For videregående skoler og karrieresentrene er UH en svært viktig samarbeidspartner som krever forpliktende samarbeidsrelasjoner.

15.1.7 Anbefalinger for NAV

NAV har sin egen karriereveiledning, men er også den nærmeste samarbeidspartneren til karrieresentrene. Oppgavene til disse institusjonene fordrer spisskompetanse. Troms slutter seg derfor til anbefalingen om minst 30 studiepoeng og inntil masternivå karriereveiledning for personell som skal drive karriereveiledning.

15.1.8 Anbefalinger for integrering

Troms fylkeskommune stiller seg selvsagt positiv til at nyankomne innvandrere skal få tilstrekkelig tilgang til karriereveiledning, og veiledning krever kompetanse. Troms mener at det samme gjelder for denne kategorien som for andre: Større sosial flate, møter med bedrifter og organisasjoner kan gjøre formidlingen og integreringen lettere. Med tanke på at mange ventende asylsøkere faktisk får innvilget søknad, må ventetid brukes til å skaffe kunnskap om norsk språk, samfunn og arbeidsmuligheter.

Ansvar for grunnskoleutdanning av mindreårige asylsøkere over 15 år må overføres til fylkeskommunene/videregående skoler, som har elever i samme aldersgruppe. Med direkte tilføring av økonomi, slipper kommunene å inngå særskilte avtaler med kommunene og situasjonen blir mer forutsigbar for alle parter. Det er også svært viktig at fylkeskommunen får kompensasjon for asylsøkere med godkjent grunnskole som likevel må gå i innførings - klasse (vg0) før de er i stand til å starte på norsk videregående opplæring. Det kan være avgjørende for å holde god kvalitet i tilbudet.

15.1.9 Anbefalinger for Forsvaret

Utvalgets anbefaling om karriereveiledningstjenester i Forsvaret innebærer at organisasjonens tjenester forholder seg til nasjonale kompetansestandarder. Troms fylkeskommune vil presisere at Forsvarets behov kan være større enn andres. For det første befinner åtte tusen vernepliktige seg midt i fasen mellom videregående opplæring og yrkesvalg/ ev høyere utdanning. Alle disse skal ha individuell karriereveiledning på relativt kort tid på få tjenestesteder. For det andre er gjennomsnittlig tjenestetid for vervede (matros/grenaderer) i praksis svært kort: 1,7 år, kortest for kvinner. Det betyr at mange etter kort tid må loses videre til annet yrke. For avdelingsbefal er maks tjenestetid 15 år (med mulig forlengelse til 18), uten at de dermed oppnår pensjonsalder. Det betyr at voksne ved 35 år må til sivil jobb i en kritisk periode da de har de største etableringsbelastningene i forhold til økonomi og familie. De fleste mangler også formell utdannelse for de jobbene de har hatt i Forsvaret og som er naturlig å bygge på i videre karriere. Av øvrig personell er det stor rotasjon i militære

stillinger, mindre i sivile. For disse bør det være tilgang til tilrettelagt høyere utdanning nær tjenestestedene, slik at de kan være oppdatert i forhold til nye stillinger og oppgaver. Kurs kan i større grad gjøres via nettbaserte løsninger.

Hvis FOKUS bortfaller og det meste skal nettbaseres, som foreslått i LTP for Forsvaret, står individuell karriereveiledning i fare for å bortfalle, og ettersom Forsvarets studiesenters tilrettelegging for personell samtidig forsvinner, vil man ikke kunne videreutdanne personell mens de er i jobb, og alternativet er dermed fordyrende permisjon med lønn. Bortfall av studietilbud for medflyttere vil føre til færre familieetableringer ved Forsvarets lokasjoner og mer pendling for Forsvarets personell.

Troms fylkeskommune mener at fordelingen av karrieresentre i landet må ta høyde for en fortettet kundegruppe ved Forsvarets kjerneområder.

15.1.10 Anbefalinger for kriminalomsorgen

Fylkeskommunen kan ivareta alt av karriereveiledning, videregående utdanning og fagskoleutdanning for kriminalomsorgen. Det bør også presiseres i ny regionreform.

Med vennlig hilsen

Roar Sollied
Fylkesråd for utdanning

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.